7.Мотков О.И. Психологическая гармония / О.И.Мотков.- Електронний доступ: http : // psyhology.rsuh.ru

8.Хорни К. Невроз и личностный рост. Борьба за самореализацию : Перевод Е.И.Замфир под ред. проф. М.М.Решетникова / К.Хорни. – СПб; БСК, 1997.- 316 с.

Матвєєва Ю.О.,
молодший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії науково-дослідного центру ІКВС НАВС

ПРОБЛЕМИ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСУДЖЕНИХ

Останнім часом в суспільстві відбулись і тривають глибокі зміни, які значною мірою впливають на криміногенну обстановку, яка визначає причини і умови злочинності, зокрема серед неповнолітніх. Так, кожен 8-9 злочин в Україні вчинюється неповнолітніми. Біля 11% серед злочинців-неповнолітні.

За останні 10 років в Україні відбувається значне загострення соціально-економічних протиріч, що негативно впливає на формування особистості неповнолітніх. До них можна віднести: значне соціальне розшарування населення за рівнем матеріального забезпечення; порушення принципів справедливості в оплаті праці, споживання розподілу матеріальних благ, істотні відмінності у характері та змісті навчання, виховання та праця окремих груп дітей та підлітків, які залежать від статусу і матеріального становища своїх батьків; процеси, пов'язані зі зменшенням позитивної ролі сім'ї, що супроводжується значними змінами у традиційному ставленні до виховання неповнолітніх; протиріччя між суб'єктивним бажанням неповнодітніх до певної матеріальної самостійності та окремими інститутами соціалізації, в першу чергу-можливостями сім'ї, протиріччя між духовними та особливо матеріальними потребами неповнолітніх та реальними можливостями їх задоволення; недостатнє ресурсне та кадрове забезпечення сфери життєдіяльності суспільства, що сприяє проведенню цілеспрямованості діяльності у вихованні

неповнолітніх тощо. Ці та інші фактори загалом визначають умови життя у суспільстві, але при певних умовах детермінують такі негативні явища, як проституція, наркоманія, злочинність загалом, які входять у комплекс соціальних факторів, що обумовлюють правопорушення та інші відхилення у поведінці неповнолітніх.

В більшості країн світу найбільш поширеною формою покарання злочинців залишається ув'язнення. В умовах ізоляції від суспільства, позбавлення певних прав та свобод, особистість злочинця змінюється, переоцінюються звичні цінності. І після повернення засудженого в суспільство, закони якого він повинен виконувати, в силу цілої низки причин він не в змозі цього зробити, оскільки в нього виникають значні труднощі соціальної адаптації. Саме тому в центрі уваги пенітенціарних установ постає проблема ресоціалізації осіб, що знаходяться в ув'язненні. Особливої уваги заслуговують проблеми ресоціалізації неповнолітніх, позбавлених волі. Вони стали предметом посиленої уваги. Позбавлення волі не може бути високоефективним способом перевиховання злочинців та повернення суспільству соціально корисних, морально та фізично повноцінних громадян. Нанесення засудженому моральних страждань та позбавлень, пов'язаних з обмеженням його особистих прав та побутових зручностей сприяють перевихованню і не порушують принципів гуманізму. Але відомо, що позбавлений волі підліток попадає в ув'язнення в віці 14-18 років, тобто в той самий час, коли проходить формування особистості людини, наступає вирішельний етап соціалізації. Саме в цьому віці у повному обсязі починається засвоєння підлітком тих соціальних ролей, котрі йому доведеться виконувати в самостійному, дорослому житті, визначається його місце в суспільстві, формуються певні моральні принципи. Підлітки-в'язні - особи, які, в переважній більшості, ще не встигли стати на твердий життєвий шлях, отримати необхідну освіту, трудову професію. Тому по відношенню до них передбачається можливим говорити не стільки про перевиховання, скільки про звичайне виховання та навчання, якого вони ще не отримали.

Серед фундаментальних показників цивілізованої правової держави одне з провідних місць посідає захист інтересів та охорона прав усіх її громадян, у тому числі засуджених, і ефективна ресоціалізація колишніх злочинців. Саме ресоціалізація особи, звільненої з місць позбавлення волі, покликана забезпечити

відновлення і розвиток її соціально корисних зв'язків і відносин з суспільством, розвиток цілісної особистості, здатної до об'єктивного ставлення як до оточуючого світу, так і до самої себе, світоглядного вибору, орієнтованого на загальнолюдські й національні цінності. Ресоціалізація особи доцільна шляхом реалізації її змістового, організаційно-методічного і психологічного аспектів. Змістовий аспект передбачає процес ресоціалізації з метою забезпечення її саморозвитку і самовдосконалення. Організаційно-методичний аспект забезпечує формування соціально орієнтованого мислення вчорашніх засуджених і вироблення у них законослухняної поведінки. Психологічний аспект полягає у досягненні особистістю усвідомлення своєї провини і каяття.

Програма ресоціалізації осіб, звільнених з місць позбавлення волі, будується не стільки на викоріненні негативних рис характеру вчорашнього засудженого (перевихованні), скільки на формуванні у ньому позитивного (саморозвитку та самовдосконалення). Тому у концепції основні напрями кримінально-виховної системи в Україні, наголошується, що ресоціалізація злочинця і звільненого від покарання повинна підтримувати його самоповагу, заохочувати формування його суспільних поглядів і звичок, які б допомогали йому реалізовувати можливості як повноцінного члена суспільства.

Мельник М.Т.,
студентка магістратури факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ ДЕЛІНКВЕНТІВ

В законодавстві України вказується, що ресоціалізація відбувається через виправлення особистості. В свою чергу виправлення засудженого являє собою закономірний процес позитивних змін, які відбуваються в його особистості в ході ресоціалізації та створюють у нього готовність до самокерованої правослухняної поведінки.

Згідно Кримінально-виконавчого кодексу України, стаття 6. «Виправлення і ресоціалізація засуджених та їх основні засоби»